

Relevance of components of Investment Model and some variables in close relationships with high and low self-monitoring¹

Yakın ilişkilerde Yatırım Modeli unsurlarının ve bazı değişkenlerin yüksek ve düşük izlenim ayarlamacılığı ile ilgisi

Hanzade Aslan Yılmaz²
Selim Hovardaoğlu³

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationship between some variables related to close relationships (expectation of the relationship duration, loyalty to the relation, finding the partner attractive, evaluating the quality of the relationship positively, having issues in the relationship, reliance on the relationship, the wish that she/he had never started the relationship, finding the relationship important, happiness with the partner) and the components of Investment Model (relationship satisfaction, quality of alternatives, relationship investment) with self-monitoring which is a variable related to the self concept. For this aim, married or not, 472 participants which have a romantic relationship, completed a personal information form, Snyder's Self-monitoring Scale (Bacanlı, 1990; Snyder, 1974) and Relationship Stability Scale (Büyükşahin, Hasta, & Hovardaoğlu, 2005; Rusbult, Martz, & Agnew, 1998). A logistic regression is conducted to investigate whether the components of Investment Model are relevant to any self-monitoring groups (high self-monitoring or low self-monitoring). Results

Özet

Bu araştırmada yakın ilişkilerle ilgili bazı değişkenlerin (ilişki süresine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkide sorun yaşamak, ilişkide güvende hissetmek, ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemek, ilişkiyi önemli bulmak, partnerle mutluluk) ve Yatırım Modeli'nin (Investment Model) unsurları (ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğinin değerlendirme, ilişki yatırımı) ile benlik kavramıyla ilişkili izlenim ayarlamacılığı (self-monitoring) değişkeninin ilgili olup olmadığının test edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, (evli ya da evli olmayan) bir romantik ilişkisi bulunan 472 kişiye kişisel bilgi formu, Kendini Ayarlama Ölçeği (Bacanlı, 1990; Snyder, 1974) ve İlişki İstikrar Ölçeği (Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005; Rusbult, Martz ve Agnew, 1998) uygulanmıştır. Yapılan lojistik regresyon analizi ile araştırma kapsamında ele alınan ve yakın ilişkilerle ilgili değişkenlerin ve Yatırım Modeli unsurlarının yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacılığı gruplarından herhangi biriyle ilgili olup olmadığı test edilmiştir. Analiz sonucunda seçeneklerin niteliğini değerlendirme (pozitif

¹ Some parts of the doctorate thesis of the first writer are used while generating this article.

² Ph.D., hanzadeaslan@gmail.com

³ Prof., Ankara University Psychology Department, selimh@ankara.edu.tr

indicated that quality of alternatives (positively) and having issues in the relationship (negatively) are related to high self-monitoring. Results are discussed in terms of theoretical approaches.

olarak) ve ilişkide sorun yaşama (negatif olarak) değişkenlerinin yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olduğu bulunmuştur. Sonuçlar kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde tartışılmıştır.

Keywords: Self-monitoring, self, self-presentation, Investment Model, close relationships, romantic relationships

Anahtar kelimeler: İzlenim ayarlamacılığı, benlik, benlik sunumu, Yatırım Modeli, yakın ilişkiler, romantik ilişkiler

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Benlik (self) ve yakın ilişkiler (close relationships) ilişkileri hakkında 1990'lardan itibaren çalışmalar yapıldığı görüldü de, kişilerarası ilişkiler, romantik ilişkiler konularında yapılan kuramsal çalışmalar benlikle ilgili yapılan çalışmalardan çok daha yenidir. Literatürde kişilerarası süreçlerin benliği etkilediğini savunan kuramsal yaklaşımlar mevcuttur. Bu yaklaşımlar arasında Sosyometre Kuramı (Leary, 2001), Michelangelo Olgusu (Drigotas, Rusbult, Weiselquist ve Whitton, 1999), Benlik Genişlemesi Kuramı (Aron ve Aron, 1997) v.b. olduğu görülmektedir. Kişilerarası ilişkilerin benliği nasıl şekillendirdiği açıklanırken “karşılıklı bağımlılık” (interdependence) kavramına vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın kuramsal alt yapısını oluşturan Yatırım Kuramı da karşılıklı bağımlılık kavramını temel almaktadır. Benliğe ilişkin ele alınan değişken ise izlenim ayarlamacılığıdır. Takip eden bölümlerde öncelikle izlenim ayarlamacılığı kavramına temel oluşturan “benlik” ve “benlik sunumu” kavramlarından; “izlenim ayarlamacılığı” kavramından, Yatırım Modeli ve bu modele temel oluşturan kuramsal yaklaşımlardan bahsedilmiştir. Ardından literatürde izlenim ayarlamacılığı ile Yatırım Modeli unsurları arasındaki ilişkiye ışık tutacak olan izlenim ayarlamacılığı ve yakın ilişkiler hakkında yapılmış çalışmalara yer verilmiştir. Yatırım modelinin unsurlarının (ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı) ve yakın ilişkilerle alakalı bazı değişkenlerin (ilişki süresine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkide sorun yaşamak, ilişkide güvende hissetmek, ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemek, ilişkiyi önemli bulmak, partnerle mutluluk) yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacılığı kategorisinde olup olmadığını değerlendirmek üzere yapılan lojistik regresyon analizi, bulguları ve sonuçları verilmiştir.

Benlik hakkında yapılan çalışmalarda “benlik”, “kişilik” ve “kimlik” kavramlarının kullanımı belirsiz bir durum yaratabilmektedir. Benlik çalışmaları boyunca, “benlik” kavramı için başka isimler de kullanıldığı olmuştur (ego, propriyum). Bu çalışmada araştırma konusu olan

benlik kavramıyla kişinin kendisi hakkındaki düşünceleri, İngilizcedeki “self” kelimesi ya da kuramcılarca bu kelimeye karşılık olarak kullanılan ifade şekilleri kastedilmektedir. Ayrıca bu kavram, sadece psikoloji bilimi kapsamında değerlendirilmiştir.

Benlikle ilgili çalışmalar, bilindiği kadarıyla William James’in 1890 tarihli “The Principles of Psychology” kitabıyla başlamıştır. James (1950, s.183) benlikten bahsederken 4 unsuru olduğunu belirtmiştir: *maddesel, sosyal, ruhsal benlikler* ve *saf egodur*. Maddesel, sosyal ve ruhsal benliklerin deneysel olduklarını; bu benlik türlerinin İngilizce’de “me” kelimesiyle ifade edildiğini, deneysel oldukları için araştırılabileceklerini savunmuştur. Saf ego kavramı ise James’e(1950, s.243) göre kişiliğin soyut kısmıdır; İngilizcede “I” kelimesiyle ifade edilir ve ölçülemez.

James’in (1950) maddesel benlikle kastettiği, bedenimiz ve aynı zamanda “benim” olarak tanımlayabileceğimiz eşimiz, ailemiz, akrabalarımız, evimiz, arabamız, unvanımız gibi nesnelere, mekânlar ve kişilerdir. Sosyal benliğimiz diğer insanlardan onay alma ihtiyacımız doğrultusunda şekillenir. Aidiyet, anlaşılma, statü, ün, onur, gurur gibi kavramlar da bu benlik türüne dâhildir. Sosyal benlikler nedeniyle farklı ortamlarda farklı davranırız. James’e (1950, s.184) göre bizi tanıyan insan sayısı kadar sosyal benliğimiz vardır. Leary (2006, s.220) ise benliğimizin tek olduğunu ancak onu etkileşimde olduğumuz kişilere göre sunduğumuzu; reddedilmeyi önlemek, kabul görmek için davranışlarımızı düzenlediğimizi ifade etmiştir. Ruhsal benlikle kastedilen kişinin tutumları, duyguları, kişilik özellikleri gibi bilişsel ve duygusal özellikleridir. Saf ego, diğer benlik unsurlarıyla beraber kişiye bir kimlik sahibi olduğu hissini verir. (James, 1950)

Higgins (1987) gerçek, ideal ve olması gereken benliklerden söz etmiştir. Araştırmacıya göre gerçek benlik kişinin sahip olduğuna inandığı (ya da diğerlerince inanılan), ideal benlik kişinin sahip olmak istediği (ya da diğerlerince onun için istenen), olması gereken benlik ise kişinin toplumsal sebeplerle benimsenmesi gerektiğine inandığı (ya da diğerlerince onun için inanılan) benlik türleridir. Bir kişi ilişkisinde yapmış olduğu yatırımlar nedeniyle o ilişkide kalmaya devam ediyorsa, bu durum olması gereken benliğe bir örnektir (Rusbult, 1988). Higgins (1987) gerçek benlikle, diğer benlik türleri arasında oluşan farkın kişide negatif duygular yarattığından bahsetmiştir.

Higgins’in bahsettiği ideal benlik kavramından “Michelangelo Olgusu” nda bahsedilmektedir. Bu yaklaşım kişinin benliğini partnerinin de şekillendirdiğini (Drigotas, Rusbult,

Weiselquist ve Whitton, 1999, s. 293), partnerin onayladığı davranışların daha çok gerçekleştirildiğini (Darley ve Fazio, 1980), böylelikle kişinin partnerinin ideal benliğine ulaşmasına yardımcı olabileceğini ifade eder. Ancak bu gerçekleşmediğinde kişi ideal benliğinden uzaklaşmaktadır (Drigotas, Rusbult, Weiselquist ve Whitton, 1999, s.294). Diğer taraftan “Pygmalion Olgusu” olarak tanımlanan durumda örneğin görüş ayrılığında bir partnerin kendi benliği doğrultusunda beklentilerini partnerine yansıttığında, ilişki için olumsuz sonuçları olmaktadır (Kumashiro, Rusbult, Wolf ve Estrada, 2006).

Bir kişinin benliğini ne şekilde tanımladığının içinde bulunduğu ilişkiyle ilgili olduğu savunulmuştur (Benlik Genişlemesi Kuramı, Aron ve Aron, 1997). Bir ilişkide kişinin benliğine ilişkin özellikleri karşılıklı olarak paylaştığı (Aron, Mashek ve Aron, 2004, s.27-29), özellikle partnerlerin birbirlerini tanıma evresinde oldukları ilk yıl bu çok hızlı olduğundan (Strong ve Aron, 2006, s.347-348) bahsedilmiştir.

Mead (1934) “Sembolik Etkileşim Kuramı” ile benlik gelişiminde toplumsallaşmanın öneminden bahsetmiş, kişinin benliğini geliştirirken sosyal durumları anlama, başkasının yerine kendini koyma, davranışlarını içinde bulunduğu duruma göre düzenlemeyi öğrendiğini ifade etmiştir. Benzer şekilde Şerif ve Şerif e (1956, s.81) göre de benlik doğuştan gelmez, çevreyle kurulan ilişkilerle gelişir. Allport da (1943, 1955) kişinin benliği gelişirken hayatındaki önemli unsurların (kişi, yer, olay v.b.) benliğinin parçası haline geldiğini ve “özkontrol”ü (self-control) öğrendiğimizi ifade etmiştir. Cooley de (1902) toplumsallaşmanın ve özellikle yakın ilişkide olduğumuz kişilerin fikirlerinin öneminden bahsetmiştir.

Bu kuramsal yaklaşımlardan da görüleceği üzere, davranışların düzenlenmesi benlik gelişimi sırasında öğrenilmektedir. Kişilerarası ilişkiler kurmanın insanlar için bir ihtiyaç olduğu bilinmektedir (Baumeister ve Leary,1995, s.497). Bu ihtiyaç insanları sosyal açıdan kabul edilebilir davranışlar sergilemeye (Blackhart, Baumeister ve Twenge, 2006, s.237) ve özkontrole (Heatheron ve Vohs, 1998) yöneltmektedir. Davranışların düzenlenmesi ise benlik sunumu, başka bir deyişle izlenim yönetimi yoluyla yapılmaktadır. Takip eden bölümde benlik sunumu ve izlenim ayarlamacılığı hakkındaki yaklaşımlardan bahsedilmektedir.

Benlik Sunumu ve İzlenim Ayarlamacılığı

Literatürde, bir kişinin diğer insanların varlığında davranışlarını düzenlemesi durumu için bazen izlenim yönetimi (impression management), bazen benlik sunumu (self-presentation) ifadelerinin kullanıldığı görülmektedir (Leary ve Kowalski, 1990). Vohs, Baumeister ve Ciarocco (2005, s.633) benlik sunumunu, diğerleri üzerinde istenilen izlenimin bırakılması için davranışların düzenlenmesi olarak tanımlamışlardır. Baumeister (1982) benlik sunumunun, onaylanan bir izlenim oluşturmak ve ideal benliğe ulaşmak gibi iki nedeni olduğundan bahsetmiştir. Schlenker (1975) de benlik sunumunun onay almakla ilgisi olduğundan, toplumun taleplerine göre düzenlendiğinden bahsetmiştir. Jones ve Pittman (1982, akt. Brown, 2007) benlik sunumu ile ilgili beş stratejiden söz etmişlerdir: *kendini sevdirmek, kendini tanıtmak, gözdağı vermek, örnek olmak, ricacı olmak*. Leary ve Kowalsky (1990) benlik sunumunun öğrenilmiş, alışkanlık haline gelmiş olduğunu, sebebinin ise insan ilişkilerinde en fazla ödülü alıp en az bedeli ödemek ve arzu edilen kimliğe ulaşmak olduğunu ifade etmişlerdir. Benlik sunumu türlerini inceleyen Schütz (1998) o zamana kadar yapılan araştırmalarda dört tür benlik sunumu olduğunu ifade etmiştir: *girişken, saldırgan, koruyucu, savunucu*. Schütz aynı araştırmada bazı benlik sunumu taktikleri kullanıldığından bahsetmiş ve bunları sırasıyla şu şekilde sınıflandırmıştır: *inkar, olayı yeni bir çerçevede sunmak, olayla ilgisinin olmadığını iddia etmek (ayrışım), mazeret göstermek, özür ve af dilemek*.

Goffman'ın 1959'da yazdığı ve dilimize çevrilerek 2009'da basılan "Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu" kitabında, hepimizin hayatının roller ve performanslardan oluştuğundan; dışa vurduğumuz imajın aynı zamanda olmayı taahhüt ettiğimiz karakteri ve davranılmayı tercih ettiğimiz şekli yansıttığından bahsedilir. Goffman aynı eserde, benlik sunumu için bazı savunma manevralarına ya da inceliklere başvurduğumuzdan bahsetmiştir. Buna göre, insanlar, toplumsal yaşamın gerekliliklerini yerine getirmek, sırları açığa vurmamak, beklenmeyen durumlarda uygun tepkiler vererek pot kırmamak, karşı tarafa incelikli davranmak istemek v.b. sebeplerle bazı performanslar gerçekleştirirler. Bunların doğru olarak gerçekleştirilememesi bazı negatif duygulara sebep olabilmektedir (Goffman, 2009, s.227).

İzlenim ayarlamacılığı ise Snyder'in (1974) sosyal ortama uyum sağlamak için kişinin benlik sunumunu düzenlemesi davranışı için kullandığı ifadedir. Snyder'a göre (1974) izlenim ayarlamacılığı bir tür özdenetimdir ve kişi bu süreçte içsel gözlemlerini ve davranışın sosyal olarak uygun olup olmadığına dair bilgisini kullanmaktadır. Araştırmacıya göre, bazı insanlar kendi davranışlarını gözlemlemek ve değiştirmek için sosyal verileri önemsemekte, bazıları ise değişen

farklı durumlarda daha tutarlı davranmaktadırlar. Snyder (1974) yüksek izlenim ayarlamacı kişilerin sosyal karşılaştırma, davranışın sosyal uygunluğunu öğrenme, duruma uyum için özkontrol ve davranışlarını değiştirmede daha başarılı olduklarını; düşük izlenim ayarlamacılığının ise davranışın sosyal uygunluğuyla yüksek izlenim ayarlamacılar kadar ilgilenmediğini belirtmiştir. Snyder ve Gangestad (1982) düşük izlenim ayarlamacıların farklı durumlarda kendi mizaçlarını sergilemeyi tercih ettiklerini, farklı durumlarda daha tutarlı olduklarını belirtmişlerdir.

Tüm bu yaklaşımlar romantik bir ilişkide partnerle kurulan ilişki için de davranışların düzenlenmesinin önemli olduğunu göstermektedir. Bu çalışma kapsamında ele alınan Yatırım Modeli yakın ilişkilerdeki istikrarı açıklar ve bu kuramın temeli “karşılıklı bağımlılık” tır. Takip eden bölümde karşılıklı bağımlılık kavramı ve Yatırım Modeli’nden bahsedilmektedir.

Yatırım Modeli

Yatırım Modeli “karşılıklı bağımlılık” ve “sosyal mübadele” (social exchange) kavramlarından kaynaklanan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında yer bulmaktadır (Sprecher, 1998, s.32). Sprecher (1998, s.32) sosyal mübadele kuramlarının üç ilkesinden bahsetmiştir. Araştırmacıya göre bunlar, *sosyal davranışın değiş tokuştan oluşma özelliği, kişinin en az bedelle en çok ödüllü istemesi ve ödülün karşılığını verme ihtiyacıdır*. Sosyal mübadele sırasında ödüller ve bedellerin ne oranda olacağına ilişkin farklı yaklaşımlar vardır. Homans (1961, 75, akt. Blau, 1964) kişinin ödediği bedel oranında ödül alacağını, net kazancının da yatırımı oranında olacağını ifade etmiştir. Diğer taraftan Blau (1964) bu tür ilişkilerde kazancın nadiren adilen olduğundan bahsetmiş, yatırımların da kazançla her zaman doğru orantılı olmayabileceğini, geçmiş yatırımların da ileride kazanç sağlayabileceğini ifade etmiştir. Rusbult ve Van Lange (2003, s.353) ise karşılıklı bağımlılık kavramının temellerini Oyun Kuramı’na (Game Theory) bağlamıştır.

Rusbult’un Yatırım Modeli’ne temel olan Thibaut ve Kelley’nin (1959) Sosyal Mübadele Kuramı’nın (Social Exchange Theory) 4 unsuru vardır: *Karşılaştırma düzeyi* (comparison level), *seçenekler için karşılaştırma düzeyi* (comparison level for alternatives), *ödülleri* (rewards) ve *bedeller* (costs). Karşılaştırma düzeyi ilişkiden beklentilere karşılık gelmektedir. Rusbult (1980) bir kişinin bir ilişkinin nasıl olması gerektiğine dair, gözlemleri ve deneyimleriyle oluşturduğu bir standardı olduğundan bahsetmiştir. Ödüller, kabul görmek, iyi vakit geçirmek v.b. ilişkinin memnun edici sonuçları, bedeller ise zaman harcamak, emek harcamak, diğer olasılıkları değerlendirmemek gibi ilişkide katlanılması gerekenlerdir. Hovardaoğlu (1996, s.14) doyum ve istikrarı (stability) etkileyen

koşullardan bahsetmiştir. Buna göre bir ilişkideki doyum ve istikrar (bağlılık) ilişkideki karşılaştırma düzeyi ile seçeneklerin karşılaştırma düzeyinin karşılaştırılması ile belirlenmektedir. Bu dört koşul aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. İlişkideki kazanç hem karşılaştırma düzeyinden hem de seçenekler için karşılaştırma düzeyinden büyükse, bu durum ilişkide doyum olduğunu ve ilişkinin istikrarlı olduğunu gösterir.
2. İlişkideki kazanç karşılaştırma düzeyinden küçükse ancak seçenekler için karşılaştırma düzeyinden büyükse, bu durum ilişkide doyumun düşük olduğunu ancak ilişkinin istikrarlı olduğunu gösterir.
3. İlişkideki kazanç karşılaştırma düzeyinden büyükse ancak seçenekler için karşılaştırma düzeyinden küçükse, bu durum ilişkide doyum olduğunu ancak ilişkinin istikrarsız olduğunu gösterir.
4. İlişkideki kazanç hem karşılaştırma düzeyinden hem de seçenekler için karşılaştırma düzeyinden küçükse, bu durum ilişkide hem doyumun hem bağlılığın düşük olduğunu gösterir.

Rusbult (1980), Thibaut ve Kelley'nin kuramına "yatırım" unsurunu da eklemiştir. Rusbult'a (1988) göre bir ilişkide bağlanımı belirleyen 3 faktör vardır: *ilişki doyumunu* (relationship satisfaction), *seçeneklerin niteliğini değerlendirme* (quality of alternatives) ve *ilişki yatırımı* (relationship investment). İlişki doyumunu, kişinin o ilişkide ne kadar doyum sağladığını, o ilişkiden ne kadar memnun olduğunu ifade eder. Seçeneklerin niteliğini değerlendirme unsuru, mevcut ilişki dışındaki seçenekleri (arkadaşlarla ya da yalnız vakit geçirmek, başka bir ilişki v.b) ifade eder. İlişki yatırımı ise soyut ya da somut, o ilişki için yapılan yatırımlardır (ilişki için harcanan zaman, ortak arkadaşlar, hediyeler, kendini açmak, ortak yatırımlar yapmak v.b.).

Rusbult'a (1980, 1988) göre bir ilişkinin doyumunu ilişkiden elde edilen kazançla karşılaştırma düzeyi arasındaki farktır. Başka bir deyişle yüksek doyum için ödüllerin fazla, bedellerin az, beklentinin düşük olması gerekir. Araştırmacıya göre alternatif ilişkinin doyumunu için de benzer şekilde ödüllerin yüksek, bedellerin düşük ve seçenekler için karşılaştırma düzeyinin düşük olması gerekir. Rusbult (1988) bir ilişkideki yatırım düzeyinin, yapılan yatırımın önemi ve büyüklüğüyle ilişkili olduğundan bahsetmiştir. Buna göre yatırımlar arttıkça ilişkiyi sonlandırmak zorlaşmaktadır. Rusbult'a (1988) göre bir kişi ilişkisinden doyum almasa da sürdürebilmektedir. Örneğin çiftler mutsuz bir ilişkiyi çocukları için sürdürebilmektedirler. Benzer şekilde, bir kişi için seçeneklerin azsa ilişkiye daha bağlı olabilmektedir.

İzlenim Ayarlamacılığı ve Yakın İlişkiler

Oyamot, Jr., Fuglestad ve Snyder (2010, s.25) izlenim ayarlamacılığının bir ilişkinin tamamında etkili olduğunu belirtmişlerdir. Yüksek izlenim ayarlamacıların karşı cinsle ilişkilerde daha başarılı olduğunu ifade eden Harnish, Abbey ve DeBono (1990) bu kişilerin kendilerini ve partnerlerini daha hoş kişiler olarak tanımladıklarını ifade etmişlerdir. Diğer taraftan Büyükaşahin Sunal ve Dönmez'in (2011) çalışması yüksek izlenim ayarlamacıların ilişkilerinde daha fazla sorun bildirdiklerini göstermektedir. Yüksek izlenim ayarlamacıların eşlerini seçerken daha fazla fiziksel özelliklere önem verdikleri (Snyder ve Simpson, 1984; Omoto, DeBono ve Snyder,1985), kısa süreli ilişkiler aradıkları (Omoto, DeBono ve Snyder, 1985), geçmişte daha fazla boşanma yaşamış oldukları (Leone ve Hall, 2003); düşük izlenim ayarlamacıların dürüstlüğe daha fazla önem verdikleri (Oyamot,Jr., Fuglestad ve Snyder, 2010), kişilik özelliklerine daha çok önem verdikleri ve uzun süreli ilişkiler aradıkları (Omoto, DeBono ve Snyder, 1985), romantik ilişkilerinde daha fazla gelecek zaman yönelimli oldukları (Öner, 2002) ve boşanma yaşamamış olanların çoğunlukla düşük izlenim ayarlamacılar olduğu (Leone ve Hall, 2003) görülmektedir. Eş seçiminde yüksek izlenim ayarlamacıların dışla, düşük izlenim ayarlamacıların içsel faktörlere önem verdiği belirtilmiştir (Jones, 1993). Jones (1993) yüksek izlenim ayarlamacıların statü, çekicilik, cinsellik gibi unsurlara, düşük izlenim ayarlamacıların daha çok kişisel özelliklere öncelikli önem verdiğini ifade etmiştir.

İzlenim ayarlamacılığı ile dolaylı olarak ilgili görünen bir değişken de güven kavramıdır. En ciddi yalanların en yakın ilişkide olunan kişilere söylendiği (DePaulo, Ansfield, Kirkendo ve Boden, 2004), benlik sunumunu daha fazla kullanan kişilerin de daha fazla yalan söyledikleri (Kashy ve DePaulo, 1996) ifade edilmiştir. Williams'ın (2001) araştırması ise cinsellikle ilgili yalanların daha çok partneri koruma isteğiyle söylendiğini ve kişilerin risk içermeyen durumlarda yalan söylemeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Cole'a (2001) göre pek çok partner birbirine tamamen dürüst ve açık değildir. Araştırmacı, kandırma davranışının tespit edilmezse bir dereceye kadar ilişki için faydalı ancak kandıran kişi için olumsuz olduğunu; kandırmacaya gidilmeyen durumun ilişkiler için en olumlu sonucu verdiğini ifade etmiştir.

Evliliklerinde doyum belirtenlerin çoğunun düşük izlenim ayarlamacılar olduğu (Leone ve Hall, 2003), doyum olmadığını ya da düşük olduğunu belirtenlerin ise yüksek izlenim ayarlamacılar olduğu (Leone ve Hall, 2003; Leone ve Hawkins, 2006) görülmektedir. Diğer taraftan Rusbult, Martz ve Agnew'un (1998) çalışması ise aksi yönde bir bulgu sunmakta, izlenim ayarlamacılığı ile

ilişki doyumu arasında pozitif yönde zayıf bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve izlenim ayarlamacılığı arasında doğrudan yapılmış bir çalışma bulunmasa da yüksek izlenim ayarlamacıların düşük izlenim ayarlamacılara kıyasla geçmişlerinde daha fazla partnerleri olduğunu ve gelecekte daha fazla olacağını tahmin ettikleri belirtilmiştir (Snyder, Simpson ve Gangestad, 1986). Rusbult, Martz ve Agnew'un (1998) çalışmasında izlenim ayarlamacılığı ile ilişki yatırımı arasında pozitif yönde ancak zayıf bir ilişki olduğu bildirilmiş olup, doğrudan yapılmış başka bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın Denenceleri

Literatür ışığında Yatırım Modeli unsurlarından ilişki doyumunun düşük izlenim ayarlamacılığı, seçeneklerin niteliğini değerlendirmenin yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olması beklenmektedir. İlişki yatırımı ve izlenim ayarlamacılığı ilişkisi hakkında yapılmış bir çalışmaya rastlanmamış, ancak bazı çalışmalarda (Rusbult ve Johnson v.d., 1986; Rusbult, Martz v.d., 1998) incelenen değişkenler için ilişki doyumu ile ilişki yatırımının genellikle aynı yönde, seçeneklerin niteliğini değerlendirmenin ise aksi yönde ilişkiler işaret ettiği görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada ilişki yatırımının, ilişki doyumu gibi, düşük izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olacağı tahmin edilmiştir. Literatürden yola çıkarak oluşturulan araştırmanın denenceleri şu şekilde özetlenebilir:

Yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olması beklenen değişkenler: ilişkide sorun yaşamak, ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemek, seçeneklerin niteliğini değerlendirmek.

Düşük izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olması beklenenler: ilişki süresine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkide güvende hissetmek, ilişkiyi önemli bulmak, partnerle mutluluk, ilişki doyumu, ilişki yatırımı.

Yöntem

Örneklem

Yaş aralığı 18-66 ve ortalaması 32.14 (S=7.67), evli veya romantik ilişkisi olan, 236 kadın (%50) ve 236 erkekten (%50) veri toplanmıştır. Kadınların yaş aralığı 18-58, ortalaması 32.06 (S=7.45), erkeklerin yaş aralığı 18-66, ortalaması 32.22'dir (S=7.89). Evli katılımcıların sayısı 253 (%53), evli olmayanların sayısı 220'dir (S=%47). Evlilerin yaş aralığı 23-66, ortalaması 36.37 (S=7.39), evli olmayanların yaş aralığı 18-66, ortalaması 28.44'tür (S=5.76). Katılımcılardan 55 kişi (%11.6) lise ve altı, 277 kişi (%58.7) üniversite, 140 kişi (%29.7) lisans üstü düzeylerinde eğitim almışlardır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, katılımcıya ilişkin yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim bilgilerinin, ayrıca araştırmaya ilişkin bazı soruların bulunduğu kişisel bilgi formu; Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilen, Türkçe'ye Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından uyarlanan İstikrarı Ölçeği; Bacanlı (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Synder'in (1974) Kendini Ayarlama Ölçeği ile elde edilmiştir.

Kişisel bilgi formunda katılımcılara likert tipi ölçeklendirmeye sorulan ve bu çalışmanın kapsamında ele alınan sorular aşağıdaki gibidir:

- o Şu anda yaşadığınız ilişkinin ne kadar sürmesini bekliyorsunuz? (1=Çok kısa,..., 7= Sonsuza dek)
- o Bu ilişkiye ne kadar bağlısınız? (1=Hiç bağlı değil,...,7=Çok bağılım)
- o Birlikte olduğunuz kişiyi fiziksel olarak ne kadar çekici buluyorsunuz? (1=Hiç,...,7=Çok)
- o İlişkinizin niteliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? (1=Kötü,...,7=Mükemmel)
- o İlişkinizde ne derece sorun yaşıyorsunuz? (1=Hiç,...,7=Çok)
- o Bu ilişkide ne derece kendinizi güvende hissediyorsunuz? (1=Hiç,...,7=Çok)
- o Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmak istiyorsunuz? (1=Hiçbir Zaman,...,7=Her zaman)
- o Şu anda yaşadığınız ilişkiyi ne kadar önemli buluyorsunuz? (1=Hiç,..., 7=Çok)
- o Partnerinizle ne kadar mutlusunuz? (1=Hiç,..., 7=Çok)

İlişki İstikrarı Ölçeği

İlişki istikrarı ölçeği, Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilen, Türkçe'ye Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından uyarlanan bir ölçektir. Bağlanımı ölçmek amacıyla geliştirilmiştir ve üç alt ölçeği bulunmaktadır. Bu ölçekler, ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımdır. Ölçeğin tamamı 30 soru olup, ilk 10 sorusu İlişki Doyumu, ikinci 10 sorusu Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme, son 10 sorusu ise İlişki Yatırımı alt ölçeklerine aittir. Ölçeklerden alınan puan arttıkça ölçülen unsurun da arttığı söylenebilir. Ölçekler likert tipidir. Her ölçeğin ilk 5 sorusu 4 seçenekli (1=Tamamen Yanlış, 2= Oldukça Yanlış, 3=Oldukça Doğru, 4=Tamamıyla Doğru), son 5 sorusu 9 seçeneklidir (1=Tamamen Yanlış, ...,9= Tamamıyla Doğru). Ölçekte ters puanlanan madde yoktur.

Ölçeğin geçerliği Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından yapılmış olup, Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin kısa formu ile, İlişki İstikrarı Ölçeği arasındaki korelasyonların -.45 ile .67 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa katsayıları, İlişki Doyumu alt ölçeği için .90, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme alt ölçeği için .84, İlişki Yatırımı alt ölçeği için .84'tür. Ölçeğin Cronbach alfa katsayıları, İlişki Doyumu alt ölçeği için .90, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme alt ölçeği için .84, İlişki Yatırımı alt ölçeği için .84'tür. Ölçeğin iki yarım güvenirliği, İlişki Doyumu alt ölçeği için .84, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme alt ölçeği için .71, İlişki Yatırımı alt ölçeği için .78 olduğu görülmektedir.

Kendini Ayarlama Ölçeği

Bacanlı (1990) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Synder'in (1974) İzlenim Ayarlamacılığı Ölçeği, Bacanlı (1990) tarafından "Kendini Ayarlama Ölçeği" olarak adlandırılmıştır. Ölçek 20 sorudan oluşmaktadır ve doğru-yanlış olmak üzere iki seçeneklidir. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe izlenim ayarlamacılığı artmaktadır (Bacanlı, 1990). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısının KR-20 tekniğiyle .63, iki yarım güvenirliğinin .70, test tekrar test güvenirliğinin .79 olduğu; ayrıntı geçerlik çalışmasında aralarında ilişki bulunmaması gereken Sosyal Beğenirlik Ölçeği ile .03 korelasyonu olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin 1,3,4,5,6,7,9,11,12,13,18,19,20 numaralı sorularının "doğru" seçenekleri, diğer soruların "yanlış" seçenekleri yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgilidir.

Bu çalışmada, analizler sırasında katılımcılar yüksek ve düşük izlenim ayarlamacılar olarak sınıflandırıldığında, Snyder'in (1974) çalışmasında uyguladığı yöntem örnek alınarak medyan temel alınmıştır.

İşlem

Veriler, Aralık 2010-Mart 2011 tarihleri arasında herkesin kullanımına açık, akademik anket toplama amaçlı www.online-anket.gen.tr web sitesinde gönüllülük esasına dayalı olarak doldurulmak üzere paylaşımına açılmıştır. Anketlerin paylaşımından önce araştırmanın bünyesinde yapıldığı kurumun etik kurul onayı alınmıştır. Soruların kişinin özel yaşamını ilgilendirmesi nedeniyle, katılımcıların isimleri istenmemiş, olabildiğince dürüst bir şekilde yanıtlamaları rica edilmiştir. Anketlerin tümü aynı web adresine yüklenmiş olup, testin işleyişi gereği bir katılımcının formunun geçerli olması için ancak tüm soruların eksiksiz doldurulması gerekmektedir.

Bulgular

Araştırmada ele alınan ilişkisel değişkenlerin (ilişki süresine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkide sorun yaşamak, ilişkide güvende hissetmek, ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemek, ilişkiyi önemli bulmak, partnerle mutluluk) ve Yatırım Modeli unsurlarının (ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğinin değerlendirme, ilişki yatırımı) bir kişinin yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacı kategorisinde bulunması üzerindeki etkisini araştırmak üzere lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Katılımcıların izlenim ayarlamacılığı puanları belirlenirken, Snyder'in (1974) çalışması örnek alınarak medyan değeri kullanılmıştır. Medyan değerinin altındaki puanlar düşük izlenim ayarlamacılığı, medyan değerinin üzerinde kalanlar yüksek izlenim ayarlamacılığı olarak gruplandırılmışlardır.

Verilerin analizinde kullanılan lojistik regresyon analizinde Forward:LR yöntemi kullanılmıştır. Modelin anlamlılığını test eden model ki-kare değeri (27.703, $p < .05$, s.d.=2) ile Hosmer ve Lemeshow ki-kare değeri (9.727, $p > .05$, s.d.=8) modelin bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Nagelkerke'nin R^2 değerine göre bağımlı değişkendeki değişimin %7.7'si, Cox ve Snell'in R^2 değerine göre bağımlı değişkendeki değişimin %5.7'si bu modelle açıklanmaktadır. Toplamda tahmin başarısı %63.1'dir (%86.3 düşük, %29.9 yüksek izlenim ayarlamacılığı için). Modele seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkeni ilk sıradan, ilişkide sorun yaşama değişkeni (negatif katsayıyla) ikinci sıradan dahil olmuştur. Seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenine ilişkin Wald istatistiği (24.195, $p < .05$) ve ilişkide sorun yaşama değişkenine ilişkin Wald istatistiği (7.971, $p < .05$) değişkenlerin modele anlamlı katkısı olduğunu göstermektedir. Söz konusu analize ilişkin özet Tablo 1'dedir.

Tablo 1. Yüksek ve Düşük İzlenim Ayarlamacılığının Yordanmasına İlişkin Uygulanan Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları *

Denklemdaki Değişkenler	B	S.E.	Wald	S.D.	Anlamlılık	Exp(B)
İlişkide Sorun Yaşamak	-.207	.073	7.971	1	.005	.813
S.N.D.	.039	.008	24.195	1	.005	1.040
Toplam	-1.091	.318	11.742	1	.001	1.040

* $p < .05$

Bulgular seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkeninin yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olduğunu, ilişki doyumunun ve ilişki yatırımının ise yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacılığı ile ilgisi bulunmadığını göstermektedir. İncelenen ilişkisel değişkenlerden ilişki süresine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu

değerlendirmek, ilişkide güvende hissetmek, ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemek, ilişkiyi önemli bulmak ve partnerle mutluluk değişkenlerinden hiç birinin yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacılığı kategorilerinden biriyle ilgili olmadığı görülmüştür. İlişkisel değişkenlerden sadece ilişkide sorun yaşamak değişkeni negatif olarak yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili bulunmuştur. “İlişkide ne derece sorun yaşıyorsunuz?” sorusu 1= Hiç, ..., 7=Çok şeklinde likert tipi ölçeklendirmeyle ölçülmüştür. Başka bir deyişle, ilişkide yaşanan sorunun düşük olması yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili bulunmuştur.

Sonuç

Yatırım Modeli unsurlarının yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacılığı gruplarından hangisine dâhil olduğunu test etmek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulguları seçeneklerin niteliğini değerlendirme (pozitif olarak) ve ilişki sorun yaşama (negatif olarak) değişkeninin yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili olduğunu göstermektedir. İlişki doyumu ve ilişki yatırımı değişkenleriyle, ilişki süresine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, partneri çekici bulmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkide güvende hissetmek, ilişkiye hiç başlamamış olmayı istemek, ilişkiyi önemli bulmak, partnerle mutluluk regresyon denkleminde dâhil olmamıştır; başka bir deyişle yüksek ya da düşük izlenim ayarlamacılığı gruplarından biriyle ilişkili bulunmamıştır.

Konu hakkındaki literatürdeki düşük izlenim ayarlamacıların ilişkilerinde daha gelecek yönelimli (Öner, 2002), uzun süreli ilişki arayan (Omoto, DeBono ve Snyder, 1985) partnerlerinde daha çok dürüstlüğe (Oyamot, Jr., Fuglestad ve Snyder, 2010) ve kişisel özelliklere (Omoto, DeBono ve Snyder, 1985) önem veren kişiler olmaları; geçmişlerinde boşanma yaşamamış kişilerin genellikle düşük izlenim ayarlamacılar olması (Leone ve Hall, 2003) gibi bulgular, düşük izlenim ayarlamacılığı ile ilişkiye dair olumlu durumların ilgili olabileceği izlenimini vermektedir. Ancak görülmektedir ki, ilişkisel değişkenler (ilişkide sorun yaşamak hariç) ile ilişki doyumu ve ilişki yatırımı değişkenlerine ilişkin araştırmanın beklentileri aksi yönde sonuçlanmıştır.

Literatür doğrultusunda yüksek izlenim ayarlamacıların eş seçiminde daha çok fiziksel özelliklere önem verdiği (Snyder ve Simpson, 1984; Omoto, DeBono ve Snyder, 1985), kısa süreli ilişkiler tercih ettikleri (Omoto, DeBono ve Snyder, 1985), geçmişlerinde daha fazla boşanma olduğu (Leone ve Hall, 2003), geçmişlerinde daha çok partnerleri olduğu ve gelecekte daha fazla olacağını tahmin ettikleri (Simpson ve Gangestad, 1986) ve benlik sunumunu daha fazla kullananların daha çok yalan söyledikleri (Kashy ve DePaulo, 1996) bilindiğinden, araştırmanın

beklentileri yüksek izlenim ayarlamacılığının seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişkiye dair olumsuz durumlarla ilgili olacağı yönündeydi. Seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenine ilişkin bulgular araştırmanın beklentileriyle tutarlıdır. İlişkiye hiç başlamamış olma değişkeni, herhangi bir izlenim ayarlamacılığı grubuyla ilişkilendirilecek etkiyi yaratmamıştır. İlişkide sorun yaşamak değişkeni ise araştırmanın beklentisinin aksine negatif katsayıyla yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilgili bulunmuştur. Bu bulgu Büyükşahin Sunal ve Dönmez'in (2011) bulgularıyla da çelişmektedir. Bunun bir sebebi ilişkilerinde sorun yaşayan kişilerin izlenim ayarlamacılığını, ilişkiyi korumak için bir yöntem olarak benimsemeleri olabilir. Erickson (1987) genç yetişkinlikte yakınlık ve bağlılık hislerinin karşılanmasına, dolayısıyla bir ilişkiye ihtiyacımız olduğundan bahsetmiştir. Benzer şekilde kişilerarası ilişkiler kurmanın için bir ihtiyaç olduğunu (Baumeister ve Leary,1995, s.497), bunun bizi sosyal açıdan kabul edilebilir davranışlar sergilemeye (Blackhart, Baumeister ve Twenge, 2006, s.237) ve özkontrolle (Heatherton ve Vohs, 1998) yönlendiğini bilmekteyiz. Cooley (1902), Mead (1934), Allport (1943, 1955) da benliğin gelişiminde toplumsallaşmanın ve özellikle yakınlarımızın fikirlerinin ne kadar önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Bu çerçevede ilişkilerinde yüksek sorun yaşayan kişilerin yüksek izlenim ayarlamacılığını bir çözüm olarak görüp görmedikleri hakkında daha fazla çalışma yapılması faydalı olacaktır.

Bu çalışmanın bir kısıtlılığı, konu hakkındaki literatürün oldukça dar olmasıdır. Psikoloji bilimi çerçevesinde benlik kavramının kuramsal olarak incelenmesi 1890'da başlasa da (James, 1890), yakın ilişkilerle ilişkisinin araştırılması 1990'larda başlamıştır. Yatırım Modeli için kullanılan İlişki İstikrarı Ölçeği'nin orijinali 1998'de geliştirilmiş, dilimize 2005'te uyarlanmıştır. Konu hakkında literatürde yeterli çalışma bulunmamaktadır ve çok daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır. Bu araştırmanın bulguları kuramsal açıdan nispeten yeni olan bu alanda bilgi sağlamaktadır.

Kaynaklar

- Aron, A.P, Mashek, D.J., & Aron, E.N.(2004). *Closeness as Including Other in the Self*. In Mashek, D.J., Aron, A. (Eds.), *Handbook of Closeness and Intimacy* (pp.27-42)., Lawrence Erlbaum Ass. Inc., Mahwah New Jersey.
- Aron, A., & Aron, E.N. (1997). *Self-expansion Motivation and Including Other in The self*. In S. Duck (Ed.), *Handbook of Personal Relationships: Theory, Research, and Interventions* (pp.251-270). London, John Wiley & Sons.
- Bacanlı, H. (1990). *Kendini Ayarlama Becerisinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitimde Psikolojik Hizmetler ABD, Ankara.
- Baumeister, R. F. (1982). A Self-Presentational View of Social Phenomena. *Psychological Bulletin*, 91(1), 3-26.

- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
- Blackhart, G.C., Baumeister, R.F., & Twenge, J.M. (2006). *Rejection's Impact on Self-Defeating, Prosocial, Antisocial, and Self-Regulatory Behaviors*. In Vohs, K.D., & Finkel, E.J. (Eds.) *Self and Relationships, Connecting Intrapersonal and Interpersonal Processes* (pp.219-236). The Guilford Press, NY.
- Blau, P. M. (1964). Justice in Social Exchange. *Sociological Inquiry*, 34(2), 193- 206.
- Brown, J.D (2007). *The Self*. Psychology Press.
- Büyükşahin Sunal, A., & Dönmez, A. (2011). Self Monitoring in Romantic Relationships: Stress and Psychological Symptoms. *Education & Science / Eğitim ve Bilim*, 36(162), 149-158.
- Büyükşahin, A., Hasta, D., & Hovardaoğlu, S. (2005). İlişki İstikrarı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 25-37.
- Cole, T. (2001). Lying to the One You Love: The Use of Deception in Romantic Relationships. *Journal of Social and Personal Relationship*, 18, 107- 129.
- Cooley, C.H. (1902) *Human Nature and The Social Order*. Charles Scribner's Sons, New York.
- Çokluk, Ö. (2010). Lojistik Regresyon Analizi: Kavram ve Uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1357-1407.
- Darley, J.M., & Fazio, R.H. (1980). Expectancy confirmation processes arising in the social interaction sequence. *American Psychologist*, 35, 867-881.
- DePaulo, B. M., Ansfield, M.E., Kirkendo, S.E., & Boden, J.M. (2004). Serious Lies. *Basic & Applied Social Psychology*, 26(2/3), 147-167.
- Drigotas, S.M., Rusbult, C.E., Wieselquist, J., & Whitton, S. (1999). Close partner as sculptor of the ideal self: Behavioral affirmation and the Michelangelo phenomenon. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 293-323.
- Goffman, E. (2009). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. Çeviren: Barış Cezar, Metis Yayınları, İstanbul.
- Harnish, R. J., Abbey, A., & DeBono, K. G. (1990). Toward an Understanding of "The Sex Game": The Effects of Gender and Self-Monitoring on Perceptions of Sexuality and Likability in Initial Interactions. *Journal of Applied Social Psychology*, 20(16), 1333-1344.
- Heatherton, T.F., & Vohs, K.D. (1998). Why is it so difficult to inhibit behavior? *Psychological Inquiry*, 9, 212-216.
- Higgins, E. T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, Vol 94(3), pp. 319-340.
- Homans, G. C. (1961). *Social Behavior: Its Elementary Forms*. New York, Harcourt, Brace& World.
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11 (36), 12-24.
- James, W. (1890). *The Principles of psychology*. MacMillan and Co, London.
- James, W. (1950). *The Principles of psychology*, Vol 1. Reprint Edition. Dover Publications. (Kitabın orijinali 1890 yılında MacMillan and Co, London tarafından basılmıştır.)
- James, W. (2001). *Psychology, the briefer course*. Dover Publications, New York. (Kitabın orijinali 1961 yılında Harper Touchbook edition, Harper & Row Publishers tarafından basılmıştır. İlk basım Henry Holt and Company tarafından 1892'de yapılmıştır.)
- Jones, E. E., & Pittman, T. S. (1982). *Toward a general theory of strategic self- presentation*. In J.Suls (Ed.), *Psychological perspectives on the self* (pp. 231-261). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Jones, M. (1993). Influence of self-monitoring on dating motivations. *Journal of Research in Personality*, 27, 197-206.
- Kashy, D. A., & DePaulo, B. M. (1996). Who Lies?. *Journal Of Personality & Social Psychology*, 70(5), 1037-1051.

- Kumashiro, M. , Rusbult, C. E., Wolf, S.T., & Estrada, M.J. (2006). *The Michelangelo Phenomenon: Partner Affirmation and Self-movement toward One's Ideal*. In Vohs, K.D., & Finkel, E.J. (Eds.) *Self and Relationships, Connecting Intrapersonal and Interpersonal Processes* (pp.317-342). The Guilford Press, NY.
- Leary, M.R. (2001). *Toward a conceptualization of interpersonal rejection*. In Leary, M.R. (Ed.), *Interpersonal Rejection* (pp.3-20). Oxford University Press, UK.
- Leary, M.R. (2006). *A Functional, Evolutionary Analysis of the Impact of Interpersonal Events on Intrapersonal Self-Processes*. In Vohs, K.D., & Finkel, E.J. (Eds.) *Self and Relationships, Connecting Intrapersonal and Interpersonal Processes* (pp.219-236). The Guilford Press, NY.
- Leary, M.R., Kowalski, R.M. (1990). Impression Management: A Literature Review and Two-Component Model. *Psychological Bulletin*, 107(1), 34- 47.
- Leone, C., & Hall, I. (2003). Self-monitoring, marital dissatisfaction, and relationship dissolution: Individual differences in orientations to marriage and divorce. *Self and Identity*, 2, 189–202.
- Leone, C., & Hawkins, L.A. (2006). Self-monitoring and close relationships. *Journal of Personality*, 74(3), 739-778.
- Mead, G.H. (1934). *Mind, Self, and Society*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Omoto, A. M., DeBono, K. G., & Snyder, M. (1985). *Getting what you want: Appearance and relationship initiation*. Paper presented at the annual meeting of the American Psychological Association, Washington, DC.
- Oyamot, Jr, C. M. , Fuglestad, P.T., & Snyder, M. (2010). Balance of power and influence in relationships: The role of self-monitoring. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27(1), 23-46.
- Öner, B. (2002). Self-Monitoring and Future Time Orientation in Cross-sectional and longitudinal findings. *Journal of Family Psychology*, 26(3), 348-358.
- Rusbult, C. E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: a test of the investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16, 172 - 186.
- Rusbult, C. E. (1988). *Commitment in close relationships: The investment model*. In L. Peplau, D. Sears, S. Taylor, & J. Freedman (Eds.), *Readings in Social Psychology* (pp. 147-157). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5, 357-391.
- Rusbult, C. E., & Van Lange, P. A. M. (2003). Interdependence, interaction, and relationships. *Annual Review of Psychology*, 54, 351 - 375.
- Schlenker, B.R. (1975). Self-Presentation: Managing the Impression of Consistency When Reality Interferes with Self-Enhancement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32(6), 1030-1037.
- Schütz, A. (1998). Assertive, offensive, protective and defensive styles of self- presentation: A taxonomy . *The Journal of Psychology*, 132(6), 611- 628.
- Strong, G., & Aron, A. (2006). *The Effects of Shared Participation in Novel and Challenging Activities on Experienced Relationship Quality: Is It Mediated by High Positive Affect?* In Vohs, K.D., & Finkel, E.J. (Eds.) *Self and Relationships, Connecting Intrapersonal and Interpersonal Processes* (pp.219-236). The Guilford Press, NY.
- Snyder, M. (1974). Self-monitoring of expressive behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 30 (4) 526-537.
- Snyder, M., & Gangestad, S. (1982). Choosing Social Situations: Two Investigations of Self-Monitoring Processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(1), 123-135.
- Snyder, M. & Simpson, J. A. (1984). Self-Monitoring and Dating Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47 (6), 1281-1291.

- Snyder, M., Simpson, J. A., & Gangestad, S. (1986). Personality and Sexual Relations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 181-190.
- Sprecher, S. (1998). Social Exchange Theories and Sexuality. *The Journal of Sex Research*, 35(1), 32-43.
- Şerif, M., & Şerif, C. W. (1956). *An outline of Social psychology*. Harpers & Brothers, New York.
- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *Social Psychology of Groups*, New York: Wiley.
- Vohs, K.D., Ciarocco, & Baumeister, R.F. (2005). Self-regulation and self- presentation: Regulatory resource depletion impairs management and effortful self-presentation depletes regulatory resources. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 88(4), 632-657.
- Williams, S. S. (2001). Sexual Lying Among College Students in Close and Casual Relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, 31(11), 2322-2338.

Extended English Abstract

Researches about “self” are being made since 1890’s but researches about close relationships or interpersonal relationships are relatively new. There are theoretical approaches in the literature which shows that the interpersonal processes effect the self. It is seen that the notion “interdependence” is stressed while explaining how the self is constructed by the interpersonal processes.

James (1890) expressed that self has four aspects: material, social, spiritual selves and pure ego. According to James (1950, p.184) we have as many social selves as the number of people who knows us. Leary (2006, p.220) on the other hand expressed that we have only one self and we present it according to the people we interact in order to prevent rejection and regulate our behavior to be accepted.

We also see that there are approaches which claim that the self is defined according to the relationship which the person is in (Aron & Aron, 1997). There are also other theories which emphasize the importance of socialization, interaction and the people close to us (Cooley, 1902; Mead, 1934, Şerif and Şerif, 1956, 81). All these theoretical approaches show that the regulation of behavior is learnt during the development of self. Since having interpersonal relationships is a necessity (Baumeister & Leary, 1995, p.497), this necessity leads us to present socially acceptable behaviors (Baumeister ve Leary, 1995, s.497) and self-control (Heatherton ve Vohs, 1998).

Regulation of the behavior is done by self-presentation and, “self-monitoring” is the expression that Snyder (1974) used for self-presentation which people do to comply with the social environment. According to Snyder (1974) some people give more importance to social cues to observe and change their attitudes in different social situations (they are high self-monitors) and some people prefer to act more consistent in different circumstances (they are low self-monitors).

According to Rusbult (1988), there are 3 factors which determine relationship stability: relationship satisfaction, quality of alternatives and relationship investment. Relationship satisfaction indicates the satisfaction of the relationship; quality of alternatives indicates the options other than the relationship and, relationship investment indicates the amount of investment that is made for the relationship.

Literature shows that low self-monitors are more future oriented in their relationships (Öner, 2002). They seek long term relationships (Omoto, DeBono, & Snyder, 1985). While choosing their partners they value trust more (Oyamot,Jr., Fuglestad, & Snyder, 2010) and personality is more important to them (Omoto, DeBono, & Snyder, 1985). On the other hand, high self monitors value physical attractiveness while choosing their partners (Snyder ve Simpson, 1984; Omoto, DeBono ve Snyder, 1985). They seek short term relationships (Omoto, DeBono ve Snyder, 1985) and had more partners in their past compared to low self-monitors (Simpson ve Gangestad, 1986).

The expectations of the study were that some relational variables (having issues in relationship, wishing that she/he had never started the relationship) and quality of alternatives are related to high self-monitoring; and some relational variables (expectation of the relationship duration, loyalty to the relation, finding the partner attractive, evaluating the quality of the relationship positively, reliance on the relationship, finding the relationship important, happiness with the partner), relationship satisfaction and relationship investment are related to low self-monitoring.

The condition to participate in the relationship was to have a romantic relationship. The participants' ages range from 18 to 66 (Mean=32.14, S=7.67). Two hundred and thirty six women (%50) and 236 men (%50) completed a personal information form, Turkish version of Snyder's Self-monitoring Scale (Bacanlı, 1990; Snyder, 1974) and Turkish version of Relationship Stability Scale (Büyükaşahin, Hasta, & Hovardaoğlu, 2005; Rusbult, Martz, & Agnew, 1998). The age range of women is 18 to 58 (Mean=32.06, S=7.45); the age range of men is 18 to 66 (Mean=32.22, S=7.89). The number of married participants is 253 (%53), and the numbers of participants which are not married is 220 (S=%47). The age range of married participants is 23 to 66 (Mean=36.37, S=7.39), the age range of participants who are not married is 18 to 66 (Mean=28.44, S=5.76). Fifty five people's (%11.6) education are high school and low, 277 people's (%58.7) education is university degree and 140 people (%29.7) have a post-graduate degree. The scales are shared online in web via www.online-anket.gen.tr which is a site used for academic purposes. Data are collected between December 2010 and March 2011. Ethical rules are applied during data collection process.

The data are analyzed by logistic regression in order to determine which variable is related to which self-monitoring group. The results show that quality of alternatives (positively) and having issues in the relationship (negatively) are related with the high self-monitoring category. The result related to the quality of alternatives variable is in accordance with the expectations of the study. The result that having issues in the relationship is negatively related to high self monitoring is an unexpected result. This result conflicts with the result of Büyükaşahin Sunal and Dönmez (2011). On the other hand, as Erickson stated (1987) having a close relationship in the young adulthood is a necessity and the need to establish interpersonal relationships leads us to socially approved behaviors (Blackhart, Baumeister ve Twenge, 2006, p.237). There are also theories stressing the importance of the socialization and the thoughts of the people close to us (Coley, 1902; Mead, 1934; Allport, 1943, 1955). Thus, a reason for this relationship may be that self-monitoring is a tool to avoid some issues in the relationship.

A limitation of this study is that the literature is limited since Investment Model is relatively a new approach compared to the notion of self. More researches are needed in this field. The results of this study provides information in this relatively new field.